مقاله پژوهشی اصیل

مجلـــه‌ی توســـعه‌ی آمـوزش در علـوم پزشـــکی
دوره‌ی ۹، شمـــاره ۲۳، پاییز ۹۵ ، صفحات ۱۰ تا ۱۹

رابطه‌ی مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی

آرزو خواجه دادمیر[۱]، دکتر ناصر ناستی زایی[۲]، دکتر عبدالوهاب پورقاز[۳]

نویسنده‌ی مسوول: زاهدان ، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی n_nastie1354@ped.usb.ac.ir

دریافت: ۹٤/۱۱/۲٤ پذیرش: ۹۵/۲/۸

چکیده

زمینه و هدف: *اهمال‌کاری تحصیلی یکی از پدیده‌های شایع در بین دانشجویان است که می‌تواند تحت تأثیر عوامل متعددی از جمله نحوه‌ی مدیریت کلاس قرار بگیرد. هدف مطالعه‌ی حاضر بررسی رابطه‌ی مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان بود.*

روش بررسی: *پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع رگرسیون است. جامعه‌ی آماری آن شامل کلیه‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان در نیمه اول سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹٤ بود که به شیوه‌ی نمونه‌گیری طبقه‌ای دردسترس تعداد ۳۲۸ نفر از طریق دو پرسشنامه مدیریت کلاس محقق ساخته و اهمال‌کاری تحصیلی سواری مورد مطالعه قرار گرفتند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی و رگرسیون چندگانه همزمان با کمک نرم افزار $spss_{21}$ استفاده شد.*

یافته‌ها: *میانگین مدیریت کلاس (۰/۳٤٦ ±۳/۳۵)، طراحی و سازماندهی (۰/٤۵۲ ±۳/٤۹)، رهبری (۰/٤۲۲ ±۳/۵۸)، نظارت و کنترل (۰/٤۸ ± ۳/٤۲)، ارزشیابی (۰/۷۰۸ ±۲/۹۲)، اهمال‌کاری تحصیلی (۱/۱٦۹ ±۲/۰۵) بود. مقدار ضریب همبستگی مدیریت کلاس و مولفه‌های طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل، ارزشیابی با اهمال‌کاری تحصیلی به ترتیب۰/٦۳۷-، ۰/۳-، ۰/۳۹۱-، ۰/٤۱٤-، ۰/۵٤٤- بود ($p<0/01$). بر اساس نتایج رگرسیون مولفه‌های مدیریت کلاس ٤۱/۵ درصد از اهمال‌کاری تحصیلی را تبیین می‌کنند ($p<0/01$).*

نتیجه‌گیری: *اساتید دانشگاه با بهبود مهارت‌های طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل و ارزشیابی می‌توانند کلاس درس خود را به طور موثر و کارآمدی مدیریت کنند که پیامد آن کاهش میزان اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان خواهد بود.*

واژگان کلیدی: مدیریت کلاس، طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل، ارزشیابی، اهمال‌کاری تحصیلی.

مقدمه

از نظر میلگرم و همکاران اهمال کاری تحصیلی (Academic Procrastination) به معنای تاخیر در انجام کارهای تحصیلی است (۱). در تعریفی دیگر، اهمال کاری تحصیلی را شکست در انجام فعالیت‌های درسی در چارچوب زمان خواسته شده یا به عقب انداختن فعالیت تا آخرین دقایق که فرد گرایش به کامل کردن آن پیدا می‌کند، تعریف می‌کنند (۲). اهمال‌کاری از یک سو بیانگر خود نظم جویی فراگیران و از سوی دیگر، رفتار ناسازگارانه و راهبرد دفاعی غیرموثری است که افراد برای پرهیز از شکست، حفظ عزت نفس و ارزش شخصی از آن بهره می‌جویند و پیامد مفیدی برای افراد مسامحه کار ندارد (۳). اهمال‌کاری‌تحصیلی پدیده‌ی شایعی در بین حدود ۷۰ درصد دانشجویان دانشگاه است (٤). بر اساس یافته‌های اوزر و ساکس (Özer & Saçkes) اهمال‌کاری حدود ٤۰ تا ۹۵ درصد محیط‌های آموزشی را در بر می‌گیرد (۵) و

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

۲- دکترای مدیریت آموزشی، استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

۳- دکترای آموزش و پرورش، دانشیار دانشگاه سیستان و بلوچستان ، زاهدان، ایران.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

۳۸ درصد دانشجویان، شدیدا اهمال‌کار هستند (٦). از دیدگاه انگیزشی اهمال‌کاری به دلیل تنبلی یا بی انگیزه بودن صورت نمی‌پذیرد، بلکه از آن جهت صورت می‌گیرد که افراد اهمال‌کار علاقه‌مند به فعالیت‌های دیگری غیر از تکلیفی که برای آن‌ها در نظر گرفته شده می‌باشند. این فعالیت‌ها معمولا مواردی چون اوقات فراغت، لذت بردن از ارتباطات اجتماعی، تماشـا کردن تلویزیون و کار با اینترنت را در بر می‌گیرد (۷). از موارد اهمال‌کاری می‌توان به تعویق انداختن مطالعه دروس تا شب امتحان که شتاب و اضطراب ناشی از آن گریبان‌گیر دانشجویان می‌شود و عملکرد تحصیلی آن‌ها را مختل می‌کند اشاره کرد که در نتیجه آن فرد از تلاش دست برداشته و تکالیف را رها می‌کند (۸). نوع رایج تعلل‌ورزی تحصیلی در فراگیران، به تاخیر انداختن آغاز یک تکلیف واگذار شده و برنامه‌ریزی در شروع و عصبانیت در زمان اتمام آن است (۹). اهمال‌کاری موجب درجات بالایی از اضطراب و افسردگی در فراگیر می‌شود و عزت نفس او را پایین می‌آورد (۱۰). اهمال‌کاری تحصیلی در فراگیران زیاد است و عاملی تعیین کننده در پیشرفت تحصیلی و موفقیت محسوب می‌شود (۱۱). در حقیقت اهمال‌کاری در یک موقعیت تحصیلی به این معنا است که فشار انگیزشی مطالعه‌ی کم‌تر از فشار انگیزشی سایر افکار در آن موقعیت می‌باشد و نتیجه این فرایند، رفتار تأخیری در زمینه مطالعه است (۱۲).

یکی از مفاهیمی که به نظر می‌رسد با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان در ارتباط باشد، مدیریت کلاس درس (Classroom Management) است. مدیریت کلاس درس، هنر به کاربردن دانش تخصصی و بهره‌گیری از مهارت‌های کلاس‌داری در مدیریت فراگیران به سوی اهداف مطلوب، مد نظر فراگیران و جامعه می‌باشد. بنابراین مدیریت کلاس درس به ایجاد محیطی امن و محرک برای یادگیری اشاره دارد. این مفهوم، ترکیبی از شخصیت معلم، توانایی‌ها و رهبری حرفه‌ای او است. مطالعاتی که به بررسی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پرداخته‌اند، خاطر نشان می‌سازند که از بین ۱۱۳ متغیر بررسی شده، مدیریت کلاس، تاثیر مستقیم بیش‌تری بر دستاوردهای تحصیلی فراگیران دارد (۱۳). مدیریت کلاس درس مانند دیگر موقعیت‌های اجتماعی و گروهی مستلزم انجام کارکردهای مدیریت؛ یعنی طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل و ارزشیابی است (١٤). معلمان با توجه به میزان مهارت‌شان در هدف‌گذاری و سازماندهی و آگاهی و نگرش‌شان به کلاس درس تا حدودی کارکرد طراحی و سازماندهی را انجام می‌دهند. هدف‌گذاری، تدوین اهداف، استفاده از رسانه‌ها و نحوه‌ی ارایه‌ی مطالب از جمله فعالیت‌های طراحی و سازماندهی است که معلمان به صورت‌های مختلف و با میزان‌های متفاوتی انجام می‌دهند. توجه به تغییر، پذیرش فراگیران، گوش کردن به نظرات فراگیران، تعیین رسالت برای کلاس درس و مشارکت فراگیران در فعالیت‌های آموزشی، نشانه‌ی رهبری در کلاس درس است. معلمان در هر موقعیتی نمی‌خواهند کنترل کلاس را از دست بدهند از این رو تدوین قواعد و مقررات مشخصی را برای نظارت و کنترل کلاس درس لازم می‌دانند. ارزشیابی مستمر بخشی از فرآیند آموزش و مدیریت کلاس درس است که معلمان با انجام آن خطاها و نواقص و مشکلات احتمالی را در حین فعالیت‌های آموزشی برطرف می‌نمایند (١٤).

بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که بین اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان بر حسب جنسیت، پایه تحصیلی و انگیزه پیشرفت رابطه وجود دارد (۱۷-۱۵)، متغیرهای تردید در کارها، و ارزش‌گذاری بیرونی نسبت به اهداف، پیش‌بینی کننده‌های مثبت اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان هستند (۱۸). اهمال‌کاری در انجام تکالیف و اهمال‌کاری در آماده کردن مقاله‌های پایان ترم با وابستگی به اینترنت رابطه‌ی مثبت و معنادار و با خودکارآمدی تحصیلی رابطه‌ی منفی و معناداری دارند (۱۹). امینی و همکاران مطالعه‌ای با هدف بررسی سبک‌های مدیریت کلاس درس اعضای هیات علمی دانشگاه

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

علوم پزشکی کاشان انجام دادند. میانگین هر یک از مولفه‌های مدیریت کلاس از میانگین فرضی بیش‌تر به دست آمد. بالاترین میانگین مربوط به سبک مدیریت آموزش و غالب‌ترین سبک مدیریت کلاس سبک مدیریت مداخله‌گر بود (۲۰). نتیجه پژوهش کوستیس در زمینه مدیریت کلاس‌های درس مدارس چند فرهنگی، مشکلات خاص اداره این نوع کلاس‌ها را مستند نمود و موفقیت در این زمینه را مشروط به قابلیت‌های آموزشی، شخصی و رفتاری معلمان دانست (۲۱). مطالعه کاکسی نشان داد بین مهارت‌های مدیریت کلاس معلمان و بی‌انضباطی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد (۲۲). مطالعه مارزانو نشان داد که سبک مدیریت کلاس یکی از عوامل مهم تاثیرگذار بر یادگیری است (۲۳).

در رابطه با اهمیت و ضرورت پژوهش باید گفت که همان طور که هر نظامی نیازمند نوعی مدیریت است که بدون آن نمی‌تواند به حیات خود ادامه دهد، کلاس درس هم از این قاعده مستثنی نیست و در جای خود نیازمند گونه‌ای از مدیریت است؛ با وجودِ این مدیریت است که نظام کلاسی به سوی اهداف تربیتی خود گام بر می‌دارد (۲٤). پیامد منفی اهمال‌کاری تحصیلی در گستره‌ای از عملکرد تحصیلی پایین (۲۵)، نمرات پایین‌تر و شرکت غیرفعال در کلاس‌ها و بحث‌ها (۲٦)، رضایت پایین از عملکرد و شکست تحصیلی (۲۷)، پایین بودن انگیزه پیشرفت (۲۸) گزارش شده است. لذا پرداختن به این مقوله می‌تواند گام مهمی در آسیب‌شناسی تحصیلی فراگیران باشد که این پژوهش در همین راستا خواهد بود. دانشگاه سیستان و بلوچستان مثل سایر دانشگاه‌های بزرگ کشور هر ساله تعداد قابل توجهی از جمعیت جوان را جذب می‌کند و طی زمان معینی موظف است توانمندی‌های علمی و عملی این فراگیران را پرورش داده و در نهایت نیروهای آموزش دیده را در اختیار جامعه قرار دهد. دوره‌ی تحصیلی دانشگاهی به واسطه‌ی حضور عوامل متعدد، دوره‌ای فشارزا است. با توجه به این که دانشجویان با شیوه‌های جدید آموزشی و تقاضاهای غیرقابل پیش‌بینی در این مقطع مواجه می‌شوند و با توجه به این که اطلاعات و آمادگی‌های لازم برای این مواجهه را در خود نمی‌بینند، احتمالاً احساس کنترل‌شان تضعیف شده و نمی‌توانند خود را با محیط سازگار نمایند و گاه این شرایط باعث می‌شود تا در معرض اهمال‌کاری تحصیلی قرارگرفته و از دستیابی به اهداف‌شان که یکی از مهم‌ترین هدف‌ها، موفقیت تحصیلی است بازمانند. از این رو شناسایی عوامل مؤثر بر اهمال‌کاری در محیط‌های آموزشی ضروری می‌نماید. بنابراین مسئله اصلی این پژوهش عبارت است از این که: چه رابطه‌ای بین مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان وجود دارد؟

روش بررسی

روش مطالعه، توصیفی- همبستگی (از نوع رگرسیون) است. جامعه‌ی آماری آن کلیه‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹٤ به حجم ۲۰۱۲ نفر (۹۸۹ پسر و ۱۰۲۳ دختر) بود که از این تعداد ۱٦۲۸ نفر (۷٦۷ پسر و ۸٦۱ دختر) در مقطع کارشناسی ارشد و ۳۸٤ نفر (۲۲۲ پسر و ۱٦۲ دختر) در مقطع دکترای تخصصی مشغول به تحصیل بودند. به شیوه‌ی نمونه‌گیری طبقه‌ای در دسترس و بر اساس فرمول نمونه‌گیری کوکران و با احتساب افت آزمودنی‌ها، تعداد ۱٦۷ دانشجوی پسر (۱۳۰ نفر مقطع کارشناسی ارشد و ۳۸ نفر مقطع دکتری) و ۱۷۳ دانشجوی دختر (۱٤۵ نفر مقطع کارشناسی ارشد و ۲۷ نفر مقطع دکتری) و در مجموع ۳٤۰ دانشجو به عنوان نمونه مورد مطالعه قرار گرفتند. برای جمع‌آوری اطلاعات از دو پرسشنامه استفاده شد: الف) پرسشنامه مدیریت کلاس: این پرسشنامه محقق ساخته بوده که در قالب ۲۲ گویه و ٤ مولفه‌ی طراحی و سازماندهی (٦

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

گویه)، رهبری (٦ گویه)، نظارت و کنترل (۵ گویه)، و ارزشیابی (۵ گویه) به بررسی مدیریت کلاس می‌پردازد. پرسشنامه بر اساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت از همیشه تا هرگز تنظیم و نمره‌گذاری آن از صفر=هرگز تا ٤= همیشه است. ب) پرسشنامه‌ی اهمال‌کاری تحصیلی سواری: این مقیاس یک پرسشنامه خودگزارشی است که از ۱۲ ماده و ۳ مولفه‌ی اهمال‌کاری عامدانه، اهمال‌کاری ناشی از خستگی جسمانی- روانی و اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی تشکیل شده است. سوالات پرسشنامه به صورت پنج گزینه‌ای از همیشه تا هرگز بوده که از ۰=هرگز تا ٤= همیشه نمره‌گذاری می‌شود (۱). برای تعیین روایی پرسشنامه‌ها از روش روایی محتوا استفاده شد. در این راستا پرسشنامه توسط اعضای هیات علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه سیستان و بلوچستان مورد تایید قرار گرفت و اطمینان حاصل گردید که پرسشنامه‌ها همان خصیصه مورد نظر پژوهشگر را می‌سنجند و از اعتبار لازم برخوردار می‌باشند. برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ضرایب آلفای کرونباخ برای مولفه‌های طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل، و ارزشیابی به ترتیب ۰/۷۵۹، ۰/۸۷٦، ۰/۷۸، ۰/۸۷۱ و برای کل مقیاس اهمال‌کاری تحصیلی و سه مولفه‌ی اهمال‌کاری عامدانه، اهمال‌کاری ناشی از خستگی جسمانی- روانی و اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی به ترتیب ۰/۹٤۳، ۰/۹۱۱، ۰/۹۰٦، ۰/۹۹۳ به دست آمد. ضریب بدست آمده نشان دهنده‌ی آن است که پرسشنامه‌های مورد نظر از پایایی لازم برخوردارند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه همزمان با کمک نرم افزار آماری در علوم اجتماعی (نسخه ۲۱) استفاده شد.

یافته‌ها

در مطالعه‌ی حاضر ۳٤۰ دانشجوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان در آبان‌ماه ۱۳۹٤ از طریق پرسشنامه مورد مطالعه قرار گرفتند که تعداد ۱۲ پرسشنامه به علت نقص اطلاعات کنار گذاشته شد و نهایتا ۳۲۸ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت که از این تعداد ۵۰/٦۱ درصد دختر و ٤۹/۳۹ درصد پسر، ۵۳/۳۵ درصد در رشته‌های فنی و مهندسی و ٤٦/٦۵ درصد در رشته‌های علوم انسانی، ۸۱/۱ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۸/۹ درصد در مقطع دکترای تخصصی مشغول به تحصیل بودند. برای بررسی نحوه‌ی پاسخ‌گویی آزمودنی‌ها به متغیرهای پژوهش از آزمون آماری تی تک‌نمونه‌ای استفاده شد(جدول ۱).

جدول ۱: گزارش نحوه‌ی پاسخگویی آزمودنی‌ها به متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	SD	t	df	P
طراحی و سازماندهی	۳۲۸	۳/٤۹	۰/٤۵۲	۱۳۹/۹۳	۳۲۷	<۰/۰۰۱
رهبری	۳۲۸	۳/۵۸	۰/٤۲۲	۱۵۳/٦۸	۳۲۷	<۰/۰۰۱
نظارت و کنترل	۳۲۸	۳/٤۲	۰/٤۸	۱۲۹/۰۸	۳۲۷	<۰/۰۰۱
ارزشیابی	۳۲۸	۲/۹۲	۰/۷۰۸	۷٤/٦۷	۳۲۷	<۰/۰۰۱
مدیریت کلاس(مقیاس کل)	۳۲۸	۳/۳۵	۰/۳٤٦	۱۷۵/٦٤	۳۲۷	<۰/۰۰۱
اهمال‌کاری عامدانه	۳۲۸	۲/۰۲	۱/۲۲۱	۳۰/۱۰۲	۳۲۷	<۰/۰۰۱
اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی	۳۲۸	۲/۰٤	۱/۱۷۸	۳۱/۳۰۸	۳۲۷	<۰/۰۰۱
اهمال‌کاری ناشی از خستگی جسمانی-روانی	۳۲۸	۲/۱	۱/۱۹۸	۳۱/٦٦٤	۳۲۷	<۰/۰۰۱
اهمال‌کاری تحصیلی(مقیاس کل)	۳۲۸	۲/۰۵	۱/۱٦۹	۳۱/۸۱۸	۳۲۷	۰/۰۰۰

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که از نظر دانشجویان، اساتید در مدیریت کلاس و کارکردهای طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و ارزشیابی در حد نسبتا خوبی (بالاتر از میانگین فرضی ۲) عمل نموده‌اند. هم‌چنین میزان اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان کمی بالاتر از متوسط (بالاتر از میانگین فرضی ۲) گزارش شده است که بالاترین اهمال‌کاری تحصیلی به ترتیب اهمال‌کاری ناشی از خستگی جسمانی-روانی، اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی و اهمال‌کاری عامدانه بود. برای بررسی رابطه‌ی بین مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان در مرحله‌ی اول از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که یافته‌های آن در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲: ضرایب همبستگی متقابل مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان

متغیر	اهمال‌کاری عامدانه	اهمال‌کاری ناشی از بی‌برنامگی	اهمال‌کاری ناشی از خستگی	اهمال‌کاری تحصیلی (مقیاس کل)
طراحی و سازماندهی	-۰/۲۹۳	-۰/۲۷	-۰/۲۹۲	-۰/۳
رهبری	-۰/۳۹۶	-۰/۳۶۹	-۰/۳۷۹	-۰/۳۹۱
نظارت و کنترل	-۰/۴۰۳	-۰/۴۱۷	-۰/۳۹۱	-۰/۴۱۴
ارزشیابی	-۰/۵۲۳	-۰/۵۳۴	-۰/۵۳۵	-۰/۵۴۴
مدیریت کلاس (مقیاس کل)	-۰/۶۲۴	-۰/۶۱۹	-۰/۶۲	-۰/۶۳۷

- **تمام ضرایب در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است**

بر اساس یافته‌های جدول ۲ بین مدیریت کلاس (و تمامی مولفه‌های آن: طراحی و سازماندهی، رهبری، نظارت و کنترل، ارزشیابی) با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی منفی و معناداری وجود دارد ($p<۰/۰۰۱$) که به این معناست با مدیریت هرچه بهتر کلاس درس از میزان اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان کاسته می‌شود. پس از پی بردن به رابطه‌ی مدیریت کلاس و مولفه‌های آن با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان، به منظور پیش‌بینی این رابطه از آزمون رگرسیون چندگانه همزمان استفاده شد که یافته‌های آن در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳: خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس مولفه‌های مدیریت کلاس

متغیر	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	T	P
	B	Std. Error	Beta		
طراحی و سازماندهی	-۰/۳۹	۰/۱۱۵	-۰/۱۵۱	-۳/۳۷	<۰/۰۰۱
رهبری	-۰/۶۶۶	۰/۱۲۳	-۰/۲۴۱	-۵/۳۹	<۰/۰۰۱
نظارت و کنترل	-۰/۴۲۱	۰/۱۱۷	-۰/۱۷۳	-۳/۵۹	<۰/۰۰۱
ارزشیابی	-۰/۶۲۱	۰/۰۷۹	-۰/۳۷۶	-۷/۸۳	<۰/۰۰۱
$P<$ ۰/۰۰۱ $f=$ ۵۷/۱۷۱ $R^2=$ ۰/۴۱۵ $r=$ ۰/۶۴۴					

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

بر اساس جدول ۳ مقدار ضریب تبیین (R^2) برابر با ۰/٤۱۵ می‌باشد که به این معناست که مولفه‌های مدیریت کلاس بیش از ٤۱/۵ درصد از اهمال‌کاری تحصیلی را تبیین می‌کنند. هم‌چنین با توجه به معناداری ضرایب بتا (β)، مولفه‌های: طراحی و سازماندهی با مقدار β (۰/۱۵۱-)، رهبری با مقدار β (۰/۲٤۱-)، نظارت و کنترل با مقدار β (۰/۱۷۳-) و ارزشیابی با مقدار β (۰/۳۷٦-) بر اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان اثر منفی می‌گذارند.

بحث

مطالعه‌ی حاضر با هدف بررسی رابطه‌ی مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان انجام گرفت. یافته‌ی اصلی این مطالعه نشان داد که بین مدیریت کلاس و اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی منفی و معناداری وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که هرگاه اساتید: اهداف کلی و رفتاری درس، مدت زمان کلاس، سرفصل‌های درس، منابع درسی را مشخص کنند و زمان‌بندی کلاس بر اساس سرفصل‌های درسی رعایت کنند (توجه به مولفه طراحی و سازماندهی)، به نظرات دانشجویان گوش دهند، رفتار باز و صادقانه همراه با احترام با دانشجویان داشته باشند، جوّی گرم، صمیمی و پذیرا ایجاد کنند، دانشجویان را برای شرکت در فعالیت‌های کلاسی ترغیب کنند، عدالت و انصاف را در همه جنبه‌ها خصوصا روابط با دانشجویان و توجه به آن‌ها رعایت کنند (توجه به مولفه رهبری)، به بیان صریح، به اجرای قواعد و مقررات کلاس درس بپردازند، برخورد مناسب با بی‌نظمی‌های دانشجویان داشته باشند (توجه به مولفه نظارت و کنترل)، به ارزشیابی‌های مستمر در طول ترم تحصیلی بپردازند، بازخورد فوری به دانشجویان بدهند و نتایج ارزشیابی‌های کلاسی را در نمرات پایان ترم اعمال کنند (توجه به مولفه ارزشیابی) می‌توان انتظار داشت که از میزان اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان کاسته شود. در بررسی پیشینه پژوهش مطالعه‌ای که مستقیما به بررسی رابطه‌ی مدیریت کلاس با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان بپردازد یافت نشد اما نتایج تحقیقات حاکی از نقش تعیین کننده‌ی مدیریت کلاس بر عملکرد تحصیلی، روان‌شناختی و رفتاری فراگیران است. به‌عنوان نمونه مطالعه‌ی عرب‌زاده و همکاران (۲۹) نشان می‌دهد که یادگیری خودگردان با سبک مدیریت کلاس آزادانه، رابطه‌ی مثبت و معنادار دارد. آدیمو در پژوهش خود رابطه یمستقیمی را بین مهارت‌ها و تکنیک‌های مدیریت کلاس در اثربخش با پیشرفت تحصیلی گزارش کرد (۳۰). چیاز انتخاب و به کارگیری معلمان مجرب و آموزش دیده در زمینه یسبک‌های مدیریتی کلاس در راستای ارتقای عملکرد تحصیلی فراگیران را مورد تاکید قرار دادند و ضرورت طراحی و اجرای آموزش‌های ضمن خدمت برای پیش‌برد سبک‌های رهبری معلمان را گوشزد نمودند (۳۱). نتایج تحقیق Evrim ضمن تاکید بر نقش و تاثیر قابل ملاحظه مدیریت کلاس بر ایجاد و رشد انگیزه یتحصیلی، مشارکت در فعالیت‌های درسی و افزایش سطح پیشرفت یادگیرندگان، این نکته را نیز مورد تایید قرار داد که بین باورهای معلمان و سبک و شیوه‌ی مدیریت کلاس آن‌ها رابطه وجود دارد (۳۲). جیجیک و همکاران دریافتند که زمانی که معلمان سبک مدیریت کلاسی تعامل‌گرا را به کار می‌برند، فراگیران پیشرفت تحصیلی بالاتری دارند و زمانی که معلمان مداخله‌گر هستند، فراگیران پیشرفت تحصیلی پایینی دارند (۱۳). کوکورادریافت که مدیریت کلاس زمینه‌ساز آموزش موثر و کیفی و تضمین کننده‌ی ایجاد یک محیط کلاسی سالم و بدون عیب می‌باشد (۳۳). مطالعه‌ی کیاکسی نشان داد بین مهارت‌های مدیریت کلاس معلمان و بی‌انضباطی فراگیران رابطه وجود دارد (۲۱). راسولی دریافت معلمانی که از سبک تعامل‌گرا در مدیریت کلاس خود بهره

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

می‌برند به طور چشم‌گیری خلاقیت و پیشرفت تحصیلی فراگیران خود را بهبود می‌بخشند (۳٤). کانتر و همکاران دریافتند که ادراک راهبردهای مدیریت کلاس میزان علاقه‌ی فراگیران را پیش‌بینی می‌کند (۳۵).Nugent دریافت که معلمانی که به تعامل با فراگیران خود می‌پردازند هم پیشرفت تحصیلی و هم انگیزه پیشرفت آن‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهند (۳٦). اشجاری و همکاران (۳۷) دریافتند که سبک مدیریت کلاس تعامل‌گرایادگیری خودراهبر فراگیران را افزایش می‌دهد.

نتیجه‌گیری

با توجه به این‌که اساتید دانشگاه در مدیریت کلاس و تمامی مولفه‌های آن تا حد متوسط عمل می‌کنند، به مدیران عالی دانشگاه سیستان و بلوچستان برگزاری دوره آموزشی اصول مدیریت کلاس برای اساتید پیشنهاد می‌شود. به اساتید نیز در رابطه با مدیریت کلاس پیشنهاد می‌گردد، در زمینه‌ی طراحی و سازماندهی، طرح درس (به صورت روزانه، هفتگی، ماهیانه) داشته باشند، در زمینه‌ی رهبری به ایجاد محیط‌های گرم و حمایتی توام با احترام و اعتماد و تشویق فراگیران به مشارکت سازنده در کلاس درس بپردازند، در راستای نظارت و کنترل کلاس، انتظارات خود را کاملا مشخص کنند و برای کلاس قواعد و مقررات لازم را با مشارکت دانشجویان به صورت انعطاف‌پذیر وضع نموده و بر اجرای دقیق آن‌ها تاکید نمایند، در زمینه ارزشیابی، به ارزشیابی‌های مستمر در طول ترم تحصیلی بپردازند، بازخورد فوری به دانشجویان بدهند. هم‌چنین با توجه به این که بخش عمده‌ای از اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان ناشی از اهمال‌کاری بی‌برنامگی بود به مدیران عالی دانشگاه سیستان و بلوچستان برگزاری دوره آموزشی مدیریت زمان برای دانشجویان پیشنهاد می‌گردد. در زمینه اهمال‌کاری تحصیلی ناشی از خستگی به اساتید دانشگاه پیشنهاد می‌گردد از ارایه تکالیف درسی زیاد بپرهیزند و تکالیف درسی را صرفا در راستای اهداف آموزشی ارایه دهند. از محدودیت‌های این مطالعه کمی بودن پژوهش است. هم‌چنین این مطالعه بر روی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان انجام شده است. از این رو در تعمیم‌پذیری نتایج به سایر دانشجویان محدودیت دارد.

تقدیر و تشکر

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش تحقیقات آموزشی دانشگاه سیستان و بلوچستان می‌باشد که نویسندگان بر خود لازم می‌بینند از مسولان دانشگاه سیستان و بلوچستان و دانشجویان مورد مطالعه کمال تشکر و قدردانی را داشته باشند.

References

1- Savari K. The simple & multiple relationship of mastery & Performance goals with academic procrastination. *Social Cognition*. 2013;2(3):44-51. [Persian]

2- Walters A. Understanding procrastination from a self-regulated learning perspective. *Journal of Educational Psychology*, 2003; 95(1):179–87.

3- Rostamoghli Z, Mosazade T, Rezazadeh B, & Rostamoghli S. The role of procrastination, self-regulation and meta cognitive beliefs in predicting alexitimea and academic burnout in female high school students. *Ravanshenasiy e Madrese*. 2013; 2(3):76-96. [Persian]

4- Ferrari JR, O'Callaghan J, & Newbegin I. Prevalence of procrastination in the United States, United Kingdom, and Australia: Arousal and avoidance delays among adults. *North American*

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

Journal of Psychology.2005;7(1):1-6.

5- Özer BU, Demir A, & Ferrari J. Exploring academic procrastination among Turkish students: possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology.* 2009; 149(2):241-51.

6- Özer BU, Saçkes M. Effects of academic procrastination on college students' life satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences.* 12(1):512–19.

7- Lamei E, Sepshry Z, Agamohamadeiyan H. The relationship between motivation and academic Ahmalkary undergraduate students in Ferdowsi University of Mashhad. *Research in Clinical Psychology and Counseling.* 2014; 4(1):55-70. [Persian]

8- Kosari R. *The relationship between academic procrastination, need to develop and test anxiety*. [Dissertation], Ferdowsi University of Mashhad, 2011.

9- Badri Gargari R, Fathi Azar E, Mohammadi N. The relationship between self-forgiveness and positive and negative emotions with academic procrastination in third grade high school students. *Scholl Psychology*. 2014;3(1):6-21. [Persian]

10- Pourabdol S, Sobhi Gharamaleki N, Abbasi M. A comparison of academic procrastination and academic vitality in students with and without specific learning disorder. *J Learning Disabiliyies.* 2015;4(3):22-38. [Persian]

11- Rosario P, Costa M, Nunez JC, Gonzalez-Pienda J, Solano P, & Valle A. Academic procrastination: associations with personal, school, and family variables, *The Spanish Journal of Psychology.* 2009;12(1):118-27.

12- Schouwenburg HC. *Academic procrastination: Theoretical no-tions, measurement, and research*. In HC. Schouwenburg, CH. Lay, TA. Pychyl, & JR. Ferrari (Eds.): Counseling the procrastinator in academic settings (pp. 3-17). Washington, DC: American Psychological Association, 2004.

13- Djigic G, Stojiljkovic S. Classroom management styles, classroom climate and school achievement. International Conference on Education and Educational Psychology. *Social and Behavioral Sciences. 2011*; 29(1):819–28.

14- Rajayipour S, Kazemi E, Aghahoseyni T. The relationship between the components of classroom management and learning climate in middle school. *New Educational Approaches.* 2008;4(1):23-40.

15- Atadokht A, Mohammadi I, Basharpoor S. A study of academic procrastination based on demographic variables and its relationship with achievement motivation and academic performance of high school students. *Scholl Psychology.* 2015;4(2):55-68. [Persian]

16- Balkis M, Duru E. Prevalence of Academic Procrastination Behavior Among pre-service Teachers, and its Relationship with Demographics and individual preference, *Journal of Theory and practice in Education*. 2009; 5(1):18-32.

17- Tan CX, Ang RP, Klassen RM, et al. Correlates of academic procrastination and

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

students' grade goals. *Current Psychology*. 2008; 27(2):135-144.

18- Valizadeh Z, ahadi H, hidari M, mazaheri M M, kajbaf M B. Prediction of college students' academic procrastination based on cognitive. *Emotional and Motivational Factors and Gender*. 2015;15(57):93-101. [Persian]

19- Gholamali Lavasani M, Azarneyad A, Mehmanpazir P, Rezaeyan H. The role of self-efficacy and academic procrastination in predicting internet addiction. *Global Media Journal-Persian Edition*. 2013;(16):1-22. [Persian]

20- Amini M, Rahimi H, Gholamian Z. The study of classroom management styles of faculty members in Kashan University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education.* 2015;12(1);38-48. [Persian]

21- Kostis T, Efthymia P. Responsive classroom management in a multicultural school context, *Synergies Sud-Est Europeen,*2009; 2(2009):169-76.

22- Kaykci K. The effect of classroom management skills of elementary school teachers on undesirable discipline behavior of students. *Procedia Social and Behavioral Sciences.2009*; 1(1): 1215–25.

23- Marzano RJ, Marzano JS. The key to classroom management. *Educational Leadership.*2003; 61(1):6-13.

24- Khedrikhaanaabaadi A, Poorshaafe'i H. Elementary school teachers' classroom management skills and students' self-Efficacy. *Journal of Education.* 2014;30(3):157-176. [Persian]

25- Hussain I, Sultan S. Analysis of procrastination among university students.*Procedia-Social and Behavioral Sciences.*2010;5(2010):1897–1904.

26- Michinov N, Brunot S, Bohec OL, Juhel J, Delaval M. Procrastination, participation, and performance in online learning environments, *Computers &Education*.2011;56(1):243–52.

27- Kağan M, Çakır O, İlhan T, Kandemir M. The explanation of the academic procrastination behaviour of university students with perfectionism, obsessive –compulsive and five factor personality traits. *Procedia-Social and Behavioral Sciences.*2010;2(2):2121–25.

28- Ferrari JR, O'Callaghan J, Newbegin I. Prevalence of procrastination in the United States, United Kingdom, and Australia: Arousal and avoidance delays among adults. *North American Journal of Psycholog.*2005;7(1):1-6.

29- Arabzadeh M, Kadivar P, Delavar A. Self-regulated learning, goal orientation with classroom management style in preservice teachers. *Contemporary Psychology.*2011;6(1);49-58. [Persian]

30- Adeyemo SA. The relationship between effective classroom management and students' academic achievement. *European Journal of Educational Studies.*2012;4(3):367-81.

31- Ghias F, Ahmed A. A study of the effect of management styles on performance of students at secondary level in Sargodha. *Procedia-Social and*

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

*Behavioral Sciences.*2012;46(2012):2523-27.

32- Evrim EA, Gökçe K, Enisa M. Exploring the relationship between teacher beliefs and styles on classroom management in relation to actual teaching practices: a case study. *Procedia Social and Behavioral Sciences.2009;*1(1);612–17.

33- Kukuru JD. Expression of classroom management principles by secondary schools' teachers. *International Journal of Educational Administration and Policy Studies.*2011;3(11):179-90.

34- Rasoli Y. Relation between Classroom Management Style and Teaching method with Students' Creativity and Academic Achievement. *Survey Methodology*. 2015; 44(1);94-118.

35- Kunter M, Jürgen Baumert J, Köller O. Effective classroommanagement and the development of subject-related interest. *Learning and Instruction.2007;*17(5);494–509.

36- Nugent TT. The impact of teacher -student interaction on student motivation and achievement, [Dissertation], Technology and Leadership in the College of Education at the University of Central Florida, Orlando, Florida 2009.

37- Ashjari M, Zahedbabelan A, Ali Rezayi Sh. The relationship between classroom management and achievement motivation with high school students self-regulated learning in Marand city. *Quarterly Journal Of Educational Leadership & Administration.* 2015;7(4);21-34. [Persian]

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]

The Relationship between Classroom Management and Graduate Students' Academic Procrastination

Khajedadmir A[1], Nastiezaie N[2], Pourgaz A[2]

[1] University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.
[2] Faculty of Education and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

Corresponding Author: Nastiezaie N, Faculty of Education and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

Email: n_nastie1354@ped.usb.ac.ir

Received:13 Feb 2016 ***Accepted:*** 27 Apr 2016

Background and Objective: Academic procrastination is one of the common phenomena among students that can affect classroom management in different ways.. This study aimed to investigate the relationship between classroom management and academic procrastination in graduate students at University of Sistan and Baluchistan.

Materials and Methods: This study is descriptive-correlational (regression). The study population was all graduate students of the University of Sistan and Baluchestan in the first half of the academic year 2015-2016. By using stratified convenience sampling method, 328 students were selected and studied through applying two questionnaires of class management that were made by researchers and Savari's academic procrastination questionnaire. To analyze the data, Pearson correlation coefficient, simultaneous multiple regression analysis, and $SPSS_{21}$ software were used.

Results: Mean scores were as follows: designing and organizing (3.49±0.452), leadership (3.58±0.422), monitoring and control (3.42±0.48), evaluation (2.92±0.708), classroom management (3.35±0.346), academic procrastination (2.05±1.169). Correlation coefficients of designing and organizing, leadership, monitoring and control, evaluation, classroom management with academic procrastination were -0.3,-0.391,-0.414,-0.544 and -0.637 ($p<0.01$) respectively. Based on the results of regression analysis, class management components showed 41.5 of the variance of academic procrastination ($p<0.01$).

Conclusion The faculty can effectively and efficiently manage their classroom by improving designing and organizing, leadership, monitoring and control, and evaluation skills. This may result in reduction of students' academic procrastination.

Keywords: Classroom management, Designing and organizing, Leadership, Monitoring and control, Evaluation, Academic procrastination.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-04]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1395.9.23.5.6]